Því dæmist rétt vera:

Stefndi, Skipaútgerð ríkisins, skal vera sýkn af kröfum stefnanda, Vélstjórafélags Íslands, í máli þessu. Málskostnaður falli niður.

Föstudaginn 30. apríl 1943.

Nr. 2/1943. **Alþýðusamband Íslands f. h. Sjómannafélags Reykjavíkur** (Guðmundur Í. Guðmundsson hrl.)

gegn

Félagi ísl. botnvörpuskipaeigenda vegna h/f Alliance (Gunnar Þorsteinsson hrl.).

Varadómari hrl. Sigurgeir Sigurjónsson í stað Sigurjóns Á. Ólafssonar og hrl. Einar B. Guðmundsson, nefndur í dóminn af stefnda í stað hrl. Jóns Ásbjörnssonar.

Mál út af því, hvort háseti, sem fór eina veiðiför á togara, hafi átt rétt til kaups meðan skipið sigldi til Englands með aflann.

Dómur.

Mál þetta er höfðað hér fyrir dómi með stefnu, dags. 19. febr. s.l., af Alþýðusambandi Íslands vegna Sjómannafélags Reykjavíkur gegn Félagi ísl. botnvörpuskipaeigenda vegna h/f Alliance, til greiðslu á kr. 550.90 auk 5% ársvaxta frá 11. nóv. 1942 til greiðsludags og málskostnaði að skaðlausu eftir mati dómsins.

Stefndi krefst aðallega sýknu af kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi hans eftir mati dómsins, en til vara, að hann verði aðeins dæmdur til að greiða kr. 531.89 og málskostnaður þá látinn falla niður.

Tildrög máls þessa eru þau, að þann 12. okt. f. á. var Bergvin nokkur Guðmundsson lögskráður sem háseti á b/v Kára, sem er eign h/f Alliance, og var að fara á ísfiskveiðar. Þann 28. s. m. kom skipið af veiðum til Reykjavíkur, áður en það fór með aflann til Englands. Urðu 15 skipverjar eftir í landi, þar sem venja er að miklu færri menn séu á togurunum, er þeir sigla með aflann, heldur en á ísfiskveiðum, og voru þeir allir afskráðir 28. okt. f. á. Nefndur Bergvin var einn þessara 15 manna og var dvöl hans á greindu skipi þar með lokið.

Í 1. mgr. 6. gr. samnings, dags. 30. sept. 1942, um kaup og kjör á togurum, milli Sjómannafélags Reykjavíkur o. fl. annars vegar og Félags ísl. botnvörpuskipaeigenda hins vegar segir svo:

„Þeir, sem ekki sigla til útlanda á togara, sem stundar veiðar, skulu halda mánaðarkaupi sínu og fæðispeningum, kr. 3.75 á dag auk dýrtíðaruppbótar á hvoru tveggja, meðan skipið er í ferðinni. Fæðispeningar greiðast fyrir þann tíma, sem skipverji nýtur ekki fæðis í skipinu."

Bergvin leit nú svo á, að sér bæri kaup samkvæmt þessu samningsákvæði fyrir daga þá, er b/v Kári var í Englandsförinni, eða til 11. nóv. 1942. Taldi hann sér bera upphæð þá, sem stefnt er til greiðslu á, og krafði h/f Alliance um hana, en honum var synjað greiðslu, þar sem veru hans á skipinu hefði verið að fullu lokið þann 28. okt. f. á. og ætti hann því ekki heimtingu á kaupi eftir þann dag. Á þennan skilning vildi Sjómannafélag Reykjavíkur, en Bergvin er meðlimur þess, ekki fallast, og höfðaði því mál þetta, svo sem að framan greinir, og hefur það fengið framsal á umræddri kröfu Bergvins.

Stefnandi telur, að nefnt samningsákvæði beri að skilja á þá leið, að sjómaður, sem lögskráður er á togara á ísfiskveiðar, en siglir ekki til útlanda með aflann, eigi fullan rétt til kaups þess, sem 1. mgr. 6. gr. samningsins kveður á um, meðan skipið sé í utanförinni, og skipti ekki máli, hvort hann fari á skipið aftur, er það fari næst á veiðar. Ekki verði heldur miðað við það, hvort skipverjinn hafi verið lengri eða skemmri tíma á viðkomandi skipi, því orðalag 1. mgr. 6. gr. samningsins frá 30. sept. 1942 sé skilorðslaust að þessu leyti og leyfi ekki neinar undantekningar. Bendir hann á það, að í samningi þeim, er gilti milli aðilja næst á undan þessum, hafi samsvarandi grein, sem var 6. gr. þess samnings, hljóðað svo: Þeir, sem ekki sigla til útlanda á togara, sem stundar veiðar, miðað við 19 manna áhöfn, skulu halda mánaðarkaupi sínu o. s. frv. En með samningnum frá 30. sept. hafi orðin „miðað við 19 manna áhöfn" verið felld niður. Þetta ákvæði í eldri samningnum hafi þýtt það, að útgerðin þyrfti ekki að greiða fleirum en 19 skipverjum kaup meðan á utanlandsför stæði, þótt, eins og yfirleitt sé venja, að fleiri skipverjar séu á skipinu á veiðum. Nú hafi verið rýmkað um þetta sjómönnum í hag með yngri samningnum, til þess að tryggja það, að allir skipverjar nytu þess-

ara hlunninda, en aldrei hafi komið til mála, hvorki meðan eldri samningurinn gilti, né heldur með gildistöku samningsins frá 30. sept. f. á., að réttur skipverja til kaups samkvæmt 6. gr. samninganna væri bundinn því skilyrði, að þeir hefðu verið skipverjar tiltekinn lágmarkstíma. Telur stefnandi samkvæmt þessu, að nefnd dvöl Bergvins á b/v Kára hafi gefið honum rétt til kaups fyrir þann tíma, er skipið var í utanlandsför.

Stefndi hefur fyrst og fremst krafizt sýknu á þeim grundvelli, að áðurnefnd 6. gr. samningsins frá 30. sept. 1942 eigi aðeins við um fasta skipverja, þ. e. skipverja, sem hafi starfað óslitið á viðkomandi skipi að minnsta kosti 2 eða fleiri veiðiferðir. Hafi sú regla einnig átt að gilda samkvæmt hinum eldri samningi og skipti breyting sú, sem gerð hafi verið á 6. gr. með samningnum frá 30. sept. 1942, og áður er lýst, ekki neinu máli að því er þetta snertir. Heldur hann því fram, að ákvæði oftnefndrar 6. gr. um kaup til handa skipverjum, er í landi dvelja meðan siglt sé með aflann, séu aðeins hlunnindi til handa föstum og vönum sjómönnum, en ekki ætluð íhlaupamönnum, er aðeins fari eina veiðiför með togurunum. Til þessa bendi og ákvæði 2. mgr. 6. gr., þar sem ákveðið sé, að skipverjum skuli gefinn kostur á að sigla til skiptis til útlanda eftir réttri röð, en um slíkt geti ekki verið að ræða um mann, sem aðeins fari í eina veiðiför. Nú hafi verið svo ástatt um nefndan Bergvin og geti því hin stutta dvöl hans á b/v Kára ekki gefið honum rétt til kaups þess, er 6. gr. fjallar um.

Ekki hafa komið fram í málinu nein gögn til styrktar þeirri staðhæfingu stefnda, að samningur sá, er gilti milli aðilja máls þessa til 30. sept. 1942 hafi verið skilinn eða framkvæmdur á þá leið, sem stefndi heldur fram. Hins vegar eru ákvæði 1. mgr. 6. gr. samningsins frá 30. sept. 1942 svo víðtæk, að ekki verður talin felast í þeim heimild til þess að binda rétt sjómanns til kaups samkvæmt þeirri grein því skilyrði, að hann hafi farið fleiri en eina veiðiför með viðkomandi skipi. Nefnd 1. mgr. 6. gr. gerir engan greinarmun á föstum skipverjum og íhlaupamönnum og ekki verður talið, að 2. mgr. sömu greinar feli í sér nægá stoð til þeirrar aðgreiningar, svo sem stefndi hefur haldið fram, enda engin leiðbeining um það í samningnum, hvernig draga skyldi slíka markalínu. Með því þannig að oftnefndur Bergvin var skráður á b/v Kára með þeim kjörum,

sem felast í oftnefndum samningi og fór með honum sem háseti á ísfiskveiðar eina veiðiför, bar honum samkvæmt framansögðu réttur til kaups og fæðispeninga eftir 1. mgr. 6. gr. margnefnds samnings, meðan skipið var í utanförinni og getur því nefnd sýknuástæða stefnda ekki orðið tekin til greina.

Þá hefur stefndi við munnlegan flutning málsins haft uppi aðra sýknuástæðu. Bendir hann á, að samkvæmt 10. gr. umgetins samnings sé útgerðarmanni heimilt að kalla skipverja þá, er kaups njóta í landi, meðan skip siglir með aflann, til þess að gera við veiðarfæri skipsins, þó ekki lengur en 2 venjulega vinnudaga hvern. Kveður hann stýrimann b/v Kára hafa 28. okt. f. á., er skipið kom úr veiðiför, tilkynnt skipverjum þeim, er eigi sigldu, hvenær þeir ættu að koma til þessarar vinnu. Hafi Bergvin heyrt þá tilkynningu sem aðrir, en þó eigi mætt til vinnunnar á ákveðnum tíma. Hefur stefndi og við munnlegan flutning málsins lagt fram vottorð frá greindum stýrimanni þessa efnis. Telur hann, að með því að koma ekki til vinnunnar hafi Bergvin svipt sig rétti til kaups umdeildan tíma, þó svo yrði annars litið á, að honum hefði borið það.

Stefnandi hefur mótmælt þessari sýknuástæðu og þeim gögnum, sem hún er studd, sem of seint fram kominni í málinu, og hefur hann eindregið mótmælt því, að Bergvin hafi á nokkurn hátt brotið af sér gagnvart útgerð b/v Kára með því að koma ekki til vinnu þessa 2 daga, sem 10. gr. samningsins heimilar útgerðarmanni að kveðja skipverja til vinnu, enda hafi honum verið tilkynnt við afskráningu, að hann yrði ekki ráðinn á skipið aftur, og er það viðurkennt af stefnda.

Þessi sýknuástæða stefnda, sem lýtur að því, að Bergvin hafi vanefnt ráðningarsamning sinn við útgerð b/v Kára, er ekki þess eðlis, að hún heyri undir úrlausn félagsdóms, samkvæmt 1. og 2. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938. Aðiljar hafa að vísu við flutning máls þessa samþykkt, að félagsdómur kveði á um réttmæti upphæðar fjárkröfu þeirrar, sem stefnt er til greiðslu á, og dæmi um allar þær varnir, sem fram koma gegn greiðsluskyldu stefnda. En með því að ýmislegt þykir á skorta um gögn varðandi sýknuástæðu þessa, t. d. hefur ekki verið hægt að afla skýrslu Bergvins um það atriði, hvort hann hafi heyrt tilkynningu stýrimannsins til skipverjanna, þá telur dómurinn, þegar af þeirri ástæðu, ekki rétt að beita heimild þeirri, er felst í 3. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938, til þess að

leggja dóm á málið að þessu leyti, og ber því að vísa fjárkröfu stefnanda á hendur stefnda í máli þessu frá dómi.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Því dæmist rétt vera:

Fjárkröfu stefnanda, Alþýðusambands Íslands vegna Sjómannafélags Reykjavíkur, á hendur stefnda, Félagi íslenzkra botnvörpuskipaeigenda vegna h/f Alliance, í máli þessu, vísast frá dómi.

Málskostnaður fellur niður.

Föstudaginn 25. júní 1943.

Nr. 4/1943. **Vinnuveitendafélag Íslands f. h. Vinnuveitendafélags Ísfirðinga** (Eggert Claessen hrl.)

gegn

Alþýðusambandi Íslands f. h. verklýðsfélagsins Baldurs vegna bílstjóradeildar þess (Ragnar Ólafsson hrl.).

Ágreiningur um skilning á ákvæðum kjarasamnings.

Dómur.

Mál þetta er höfðað af Vinnuveitendafélagi Íslands f. h. Vinnuveitendafélags Ísfirðinga gegn Alþýðusambandi Íslands f. h. verklýðsfélagsins Baldurs vegna bílstjóradeildar þess með stefnu 7. f. m.

Málavextir eru þessir:

Hinn 12. des. 1942 gerðu Vinnuveitendafélag Ísfirðinga og bílstjóradeild verklýðsfélagsins Baldurs á Ísafirði samning um gjald fyrir akstur vörubifreiða á Ísafirði og í Hnífsdal.

Í samningi þessum er ákveðið tímakaup fyrir bíla, gjald fyrir einstakar ferðir innanbæjar á Ísafirði og milli tiltekinna staða í nágrenni kaupstaðarins, svo og til ýmissa staða á Vestfjörðum, ákveðin þyngd á bílhlassi, ákvæðisverð fyrir grjót, sand, steypumöl, snjó o. s. frv.

7. gr. samnings þessa hljóðar svo:

„Vinnuveitendum, sem eiga vörubifreiðar, er óheimilt að leigja hana né taka á leigu bifreiðar, sem ekki eru í Bílstjóra-